

GUERRA

SUCCESSIÓ –

11 SEPTEMBRE

1714

INDEX

- 1.- Presentació**
 - 2.- Introducció als fets**
 - 3.- Els protagonistes**
 - 4.- Descripció dels fets 1714**
 - 5.- Cronologia 1713-1714**
 - 6.- Fets posteriors fins avui**
 - 7.- Explicació didàctica**
 - 8.- Documentació**
 - 9.- El joc dels escacs**
 - 10.- Propostes disponibles**
- Crèdits**

1.- PRESENTACIÓ

El moment històric en que viu Catalunya no s'escapa a ningú. He defensat des de ben jove la llibertat de Catalunya, m'hi he implicat i no he deixat mai de fer-ho.

La idea sorgeix d'un viatge a Irlanda, a la fàbrica de soldadets Prince August. Sempre m'han agradat els soldadets, tot i no tenir traça; també els escacs, tot i no ser-ne un jugador. Però el kit de la guerra de Waterloo entre Napoleó i Wellington em va entusiasmar. A partir d'aquí tot ha estat un treball de recerca i de cóm poder apropar als nostres joves i a les escoles als fets del 1714 i a la història de Catalunya d'una manera amena, instructiva, d'investigació, lúdica i sobretot desenvolupant la seva intel·ligència.

Moltes disciplines s'hi barregen: les manualitats, les de desenvolupament intel·lectual en la investigació, la lúdica amb el joc i els escacs com joc intel·lectual i d'estratègia per desenvolupar les capacitats dels nois i noies.

Les escoles hi trobaran les aplicacions que elles mateixes li vulguin donar i segons l'edat dels nois. Les possibilitats són grans i cada professor el pot adaptar a les seves necessitats formatives.

Els individuals el plaer de retrobar l'ànima jove i gaudir d'una bona partida d'escacs.

De veritat, tampoc és tant difícil pintar i el resultat excel·lent, us ho diu un sapastre amb aquestes coses. A més els més menuts podran pintar directament amb acrílics i els més grans, per acabats millors, caldrà que primer imprimeixin les figures.

En el document la majoria dels textos son còpies literals de les fonts citades. Perquè reescriure la història o les biografies quan ja estan perfectament documentades? He preferit fer-ho així, per mostrar el caràcter d'investigació i didàctic del projecte.

En quant als uniformes el treball ha estat intens en buscar no tan sols l'origen sinó també el que més s'escauria per les peces representades. Malauradament hi ha molt poques imatges o dibuixos que retratin els personatges d'aquella època i sovint amb petites contradiccions en els detalls entre elles. En qualsevol cas he escollit les que m'assemblaven més escaients entre les diferents fonts d'inspiració principals:

Per a l'exercit català tant els llibre "Els exercits de Catalunya 1713-1714 uniformes, equipament, organització" de Dalmau Editors de F. Xavier Hernández i il·lustrat per Francesc Riart, com "La Coronela de Barcelona (1705-1714)" dels mateixos autors. Un altre font en forma de còmic han estat els llibres d'Oriol Garcia i Quera "Barcelona 1714. L'onze de setembre" i "Corpus 1640. La revolta dels segadors" d'editorial Casals. També a la web <http://www.guerradesuccessio.cat/> hi ha suficients fonts d'inspiració. Així com quadres i imatges dels reis a la web.

Per a l'exercit castellà les il·lustracions de José Maria Bueno recollides en una gran web <http://miniaturasmilitaresalfonscanovas.blogspot.com.es/> Com quadres o imatges dels reis i del Duc a la web.

En referència la procés de creació del tot, he de dir que la experiència també ha estat gratificant. Tot el procés ha estat fet via Internet. Des de la recerca de qui podés dissenyar les peces, fer-ne els motlles, les peces primeres en PU (poliuretà) fins al procés final. Via Internet i amb la Xina. Hem pensava que seria impossible fer-ho, i ha resultat més senzill del que em pensava. Trobar la empresa, intercanviar les idees sobre els dibuixos i instruccions, modificar els motlles, fer les peces, rebre-les... senzill, senzill... Clar que cal saber anglès! Gràcies a la Lisa. Ah! I a Skype.

Aquesta vol ser la meva modesta contribució a la difusió de qui som, què som, perquè som.

En el punt desè trobareu diferents propostes disponibles segons la paciència que tingueu per compondre el joc:

- Figures en PUR (poliuretà) per a pintar
- Figures en PUR ja pintades
- Opció segadors i miquelets en els dos formats
- Tauler d'escacs de viatge i contenidor adaptat per a les figures.

- Mini pots d'acrílic per a nens

El joc es proposa en forma de joc d'escacs, però és evident que els personatges poden servir per a la reconstrucció dels fets en manera de batalla. Especialment en el cas dels motlles ja que introduint petites variacions a Villarroel es pot fer tota una cavalleria.

Es pot jugar amb els colors i així definir diferents personatges, però també es podrien canviar les bases de les figures per donar-li encara més història i realisme. Per exemple es podrien fer les bases de Villarroel, Casanovas i La Coronela en forma de Baluard, car va ser allà on van mostrar la seva heroïcitat; i en el cas de l'exercita castellà amb Dragó, Berwick i Granader en forma de trinxera perquè va ser aquesta la seva vàlua. A Internet trobareu imatges.

Per a una millor qualitat de les peces hem decidit fer-les totes en PUR (poliuretà) i no amb altres plàstics o resines. El PUR és més fort i resistent i permet que els acrílics s'adhereixin millor. De fet, normalment, aquest material només es fa servir per a fer els prototips i després es passa a altres plàstics més barats. Volem un joc amb peces que perdurin i es puguin passar de pares a fills o de germans a germans i mantenir viva la nostra història.

També em optat per unes peces d'unes dimensions una mica més grans dels estàndards, van dels 43mm als 71mm dels catalans als 44mm a 72mm dels castellans (potser per això van vèncer!) amb una base de 20mm. Ho hem fet així perquè volíem incorporar-hi el màxim de detalls i poder fer-les rèpliques el més ajustades a la història.

Per a valoritzar les figures us recomanem que agafeu un tauler d'escacs que tingueu a casa o un de dimensions més grans que el senzill que us proposem. Hem partit de la base que a la majoria de cases ja n'hi ha o sinó és molt senzill anar a comprar-ne un de fusta.

No em volgut encarir el joc amb complements com pintures, pinzells, taulers, més colors en el set colorat... Ens hem volgut centrar en lo bàsic, les figures protagonistes del 1714 i així posar-lo a l'abast del major públic possible. A més, tant les escoles com a casa segur que hi ha acrílics, pinzells i taulers.

2.- INTRODUCCIÓ ALS FETS

La Guerra de Successió (1702-1715) assenyalava una fita determinant en la història de Catalunya. La derrota catalana de 1714 va suposar l'abolició de les constitucions i de les institucions de govern del Principat, la fi de l'estat català. El mateix s'esdevingué als altres regnes de la Corona d'Aragó. La memòria col·lectiva d'aquell fet ha convertit la data de l'Onze de Setembre en la nostra Diada Nacional. Així va ser proclamada per la primera llei que aprovà el Parlament de Catalunya en el moment del seu restabliment, el 1980.

El plet dinàstic que enfrontà les cases de Borbó i d'Àustria a la mort de Carles II (1700) va esdevenir ben aviat una guerra internacional, amb repercussions directes o indirectes arreu d'Europa i en altres continents. La proclamació com a hereu de la Monarquia hispànica del duc Felip d'Anjou, nét de Lluís XIV, amb el nom de Felip V, suscità un ampli rebuig a la majoria de corts europees. La Gran Aliança de la Haia, formada el 1701, declarà la guerra als estats borbònics l'any següent. Un any més tard, el 1703, l'arxiduc Carles d'Àustria, fill segon de l'emperador Leopold I, va ser proclamat rei de la Monarquia hispànica, a Viena, amb el nom de Carles III.

Font:

http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CEwQFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.gencat.cat%2Fdiue%2Fdoc%2Fdoc_85367942_1.pdf&ei=htF7UNf6B8yRhQfJvYCwDA&usq=AFQjCNFqY6ci1Xrge7rUeRUGT7cEmHSTfw&sig2=U6Z5xr6LD8tPOB_KM1vSAw&cad=rjt

3.- ELS PROTAGONISTES DEL CONFLICTE

He intentat lligar al màxim les peces d'escacs amb els protagonistes del conflicte. Segurament s'haurien pogut escollir altres o canviar fins i tot de peça per respectar més la història, però he volgut reflectir també l'èpica de qualsevol fet històric amb l'elecció feta.

Fins i tot m'he permès desenvolupar una peça com la d'Els Segadors, que tot i no formar part dels fets de 1714 sí formen part de la nostra èpica i dels antecedents en el Corpus de Sang.

En el mateix sentit una segona peça alternativa són els Miquelets, participants actius del 1714 i en els que el llibre VICTUS de Sánchez Piñol juguen un paper destacat.

En quant als uniformes i trets he intentat respectar al màxim la documentació disponible tot i lo escassa i concentrada que és. També calia simplificar-los al màxim per a un millor resultat de les figures i he mantingut les característiques que em semblaven més definidores de cada peça.

Les peces ja colorades ho han estat reduint el nombre de colors disponibles per a no afegir complexitat al procés, però mantenint en el possible la relació amb en el seu origen. És per això que recomano que els que estiguin disposats a pintar-les que a més de les instruccions generals es fixin en les peces font d'inspiració i s'entreguin en els detalls i en la varietat de colors que representen.

Nosaltres fornim la peça, a vosaltres caracteritzar-la lo millor possible.

ARXIDUC CARLES (Rei Bàndol català)

L'arxiduc Carles d'Àustria, nascut a Viena l'any 1685 i fill segon de l'emperador austríac Leopold I i d'Elionor del Palatinat, va ser el pretendent al tron de la Monarquia hispànica durant la Guerra de Successió espanyola, en què va rebre el suport de Catalunya, Aragó, València, Mallorca, Sardenya, Sicília i Nàpols. Va ser coronat rei a Barcelona l'any 1705 amb el nom de Carles III i va fixar la cort a Barcelona. L'1 d'agost de 1708 es va casar a la catedral de Barcelona amb Elisabet Cristina de Brunsvic-Wolfenbüttel. L'any 1711, després de la defunció del seu germà Josep I, va ser coronat emperador del Sacre Imperi Romanogermànic, i va adoptar el nom de Carles VI, motiu pel qual va haver de tornar a Viena. En morir a Viena l'any 1740, va ser substituït al poder per la seva filla, l'emperadriu Maria Teresa I d'Àustria

Font i uniforme inspirat: Viquipèdia i http://retratosdelahistoria.blogspot.com.es/2012_01_01_archive.html

He buscat una imatge vestit menys reial perquè a la fi i al cap ens va abandonar, i potser caçava al moment dels fets..

Consell: Per simplificació els colors dels cabells són uniformes, us aconsellem dedicar-hi una mica de temps i, **aquest consell val per a totes les figures**, jugar amb les diferents tonalitats, brillantors...

FELIPE V (Rei Bàndol castellà)

Felip V o Felip d'Anjou, nascut a Versalles (França) l'any 1683 i nét del rei Lluís XIV i de Maria Teresa, germana del rei Carles II, va ser el primer rei de la dinastia de Borbó que va heretar la corona de la Monarquia hispànica (1700). L'any 1701 es va casar a Figueres amb Maria Lluïsa de Savoia i, el 1714, en segones núpcies, amb Isabel de Farnesio. La seva política centralista i uniformitzadora, similar a la que es portava a terme a França, va fer que els antics territoris de la Corona d'Aragó s'inclinessin pel suport a l'arxiduc Carles d'Àustria quan aquest va desembarcar a Barcelona l'any 1705. Després de deu anys de guerra i havent-ne sortit victoriós, Felip V va promulgar, l'any 1716, el Decret de Nova Planta, amb el qual es va crear tot un nou sistema de govern de caràcter centralista, castellanitzador i militaritzat, després d'abolir les institucions i constitucions catalanes. Felip V va morir a Madrid l'any 1746.

El retrat està exposat cap per avall a Xàtiva. Xàtiva va participar activament en el conflicte successori a la Corona d'Espanya, recolzant majoritàriament el pretendent de la Casa d'Àustria, l'Arxiduc Carles d'Àustria, davant del seu rival Borbó, Felip V. El 1707, la seva fidelitat li costaria cara al resistir durament als Borbó. En

represàlia, Felip V va manar incendiar i destruir la ciutat, i expulsar els seus habitants, canviant el nom de Xàtiva pel de "Colonia Nueva de San Phelipe". En senyal de desaprovació, la ciutat manté en l'actualitat el retrat de Felip V cap per avall, al Museu de Belles Arts.

Font i uniforme inspirat: Viquipèdia

Consell: Els mes agosarats que feu servir les peces de metall, sempre podeu separar la figura de la base i col·locar el rei cap per avall com a Xàtiva.

ELISABET DE BRUNSVIC (Reina Bàndol català)

Va néixer a Braunschweig, Sacre Imperi Romanogermànic. Elisabet Cristina era filla del duc Lluís Rodolf de Brunsvic-Wolfenbüttel i de la princesa Cristina Lluïsa von Öttingen. La princesa era néta per via paterna del duc Antoni Ulric de Brunsvic -Wolfenbüttel i de la princesa Elisabet Juliana de Holstein-Norburg.

En 1708 es va casar amb el rei Carles III, que en aquell moment tenia la cort establerta de Barcelona. Aquell mateix any ella es va instal·lar a la ciutat, reforçant encara més l'aparent compromís de la casa d'Àustria en el terreny de joc creat pel conflicte de la Guerra de Successió. La seva arribada a la ciutat va ser celebrada amb diferents actes festius. De la mateixa manera, quan van coronar el 1711 a Carles com a emperador de l'imperi austríac, Elisabet es quedà com a lloctinent a Barcelona. Va restar fins el 1713, quan les tropes aliades van abandonar la península. Ella va anar a Viena, on va protegir exiliats, fins i tot després de la mort del seu marit. Amb Carles va tenir quatre fills: l'arxiduc Leopold d'Àustria (1716), Maria Teresa I d'Àustria (1717-1780), l'arxiduquessa Maria Anna d'Àustria (1718-1744) i l'arxiduquessa Maria Amàlia d'Àustria (1724-1730).

Cal destacar en el sepulcre d'Elisabet, a la cripta de l'església dels caputxins de Viena, hi ha un relleu que representa Barcelona vista des del mar, en record a la seva estada a la ciutat.

Font i uniforme inspirat: http://www.guerradesuccessio.cat/personatges_46.html

Consell: El color de les cares s'ha utilitzat el mateix per a totes, però vosaltres teniu l'oportunitat d'apropar-los més a la realitat d'origen de cada personatge donant-los més clars o més foscos. Això val per a totes les figures.

Mª LUISA DE SABOYA (Reina Bàndol castellà)

Maria Lluïsa Gabriela de Savoia (Torí, 13 setembre 1688 - Madrid, 14 de febrer de 1714), primera esposa de Felip V, va ser, com a tal, reina consort d'Espanya de 1701 a 1714 i, de vegades, regent. Maria Luisa era filla de Víctor Amadeo II, duc de Savoia i rei de Sardenya (besnét d'Enrique IV de França, primer rei francès de la dinastia de Borbó) i d'Ana María d'Orleans (filla de Felip I d'Orleans, germà del rei Lluís XIV de França). La seva germana gran, Maria Adelaida de Savoia, va ser duquesa de Borgonya i delfina de França, sent a més la mare del rei Lluís XV de França. Va contreure matrimoni amb el seu cosí el rei Felip V (primer rei espanyol de la dinastia borbònica), nét de Maria Teresa d'Àustria, infanta d'Espanya, i de Lluís XIV de França, el 2 novembre 1701 a Figueres, amb només 13 anys. Sotmesa a la influència de la princesa dels Ursinos i el cardenal Portocarrero, va ser nomenada Governadora i Administradora General quan el seu espòs va haver de traslladar als escenaris bèl·lics a 1702. Va actuar amb responsabilitat durant la Guerra de Successió. Va ser mare de Luis I i de Ferran VI. Va morir als 25 anys el 1714, les seves restes descansen a la Cripta Real del Monestir

de l'Escorial. Cal destacar que Maria Luisa va ser una eficaç reina regent i una governadora molt competent i dedicada a les destinacions nacionals espanyols. Va tenir quatre fills del seu matrimoni amb el rei Felip V, dos dels quals van regnar a Espanya:

Luis I (25 d'agost de 1707 - 31 agost 1724), rei d'Espanya.

Felipe (2 juliol 1709 - 8 de juliol de 1709).

Felip Pere (7 juny 1712 - 29 de desembre de 1719).

Ferran VI (23 setembre 1713 - 10 d'agost de 1759), rei d'Espanya.

Tot i la seva mort abans dels fets del 1714 em sembla l'elecció més acurada.

Font i uniforme inspirat: Viquipèdia

Consell: podeu treballar el tocat de la reina per a una major concordança històrica. A la web trobareu molts detalls. Així com colorar el vestit del color que més us agradi o també que s'assembli al de la imatge.

RAFAEL CASANOVA (Alfil Bàndol català)

Casanova, Rafael Nascut al si d'una família benestant de Moià l'any 1660, va estudiar la carrera de Dret a l'Estudi General de Barcelona i va exercir com a advocat. L'any 1706 va ocupar el càrrec de conseller tercer de Barcelona i un any més tard, va rebre el títol de Ciutadà Honrat de Barcelona. Després d'assistir a les Juntes de Braços, va ser nomenat conseller en cap de Barcelona el 30 de novembre de 1713 i màxim responsable de la Coronela durant el setge borbònic de Barcelona de 1714. Durant la batalla final de l'11 de setembre, mentre enarborava la bandera de Santa Eulàlia, va ser ferit per les tropes borbòniques al baluard de Sant Pere. Retirat urgentment al col·legi de la Mercè, va ser portat d'amagat a la casa del seu fill, a Sant Boi de Llobregat, on va morir el 1743. Des de 1719 va poder exercir de nou la professió d'advocat.

L'escultor Rossend Nobas va fer una escultura en el seu homenatge el 1888, que es va situar a l'actual passeig de Lluís Companys, on el 1905 el CADCI va organitzar la primera ofrena floral en representació de tots els màrtirs de la nostra Pàtria. El 1914 l'escultura va ser traslladada al punt on Casanova va caure ferit l'11 de setembre de 1714, l'actual cruïlla dels carrers Ali Bei i la Ronda de Sant Pere, afegint-hi un sòcol amb relleus de Josep Llimona, i un pedestal d'Alexandre Soler March. L'escultura fou retirada amb l'Ocupació franquista de Barcelona a les acaballes de la Guerra Civil espanyola, i no va ser

reinstal·lada a l'eixample barceloní fins entrada la democràcia. La seva tomba a Sant Boi de Llobregat, i l'estàtua de Barcelona són anualment dos dels principals punts d'homenatge i record en la Diada Nacional de Catalunya, amb ofrenes florals d'institucions i particulars. La seva casa natal, al carrer que du el seu nom a Moià, és un edifici d'interès històric.

Font: Viquipèdia

Se m'han generat dubtes a l'escollir-lo entre l'alfil o el cavall. De fet amb Villarroel hi havia aquest dubte. Mantenir els fets històrics que segurament el situen a cavall o la llegenda mostrada en el seu monument. Finalment m'he decantat per la llegenda.

Uniforme inspirat en: Il·lustració Francesc Riart del llibre La Coronela. Tot i que no coincideix amb l'exposat a la Casa Museu de Moià com a Coronela ni amb el del seu monument. Hem incorporat una simulació del pendó de Santa Eulàlia que portava en els fets de l'onze de setembre, tot i que aquest era de dimensions molt més grans.

Consell: Podríeu simular les imatges del penó (i/o bandera) afegint algun traç blau cel al mateix representant la Santa. Imatges i discussions a la web i bibliografia.

També podeu millorar molt els detalls argentats i fer servir un blau menys fosc i més brillant per al vestit.

DUQUE DE BERWICK (Alfil Bàndol castellà)

James Fitzjames (21 d'agost de 1670 - 12 de juny de 1734) era el fill major dels quatre fills il·legítims nascuts de James, duc de York (el futur rei Jaume II), i Arabella Churchill, la germana gran de John Churchill, duc de Marlborough futur. Després que el seu pare va ser deposat del tron anglès, Berwick va fugir a l'exili i va barallar contra els francesos i els espanyols, infligint una aclaparadora derrota a les forces britàniques a Almansa el 1707. Va ser un militar i aristòcrata anglès al servei de Felip V d'Espanya durant la Guerra de Successió Espanyola. Va ser nomenat comandant en cap de l'exèrcit hispànic borbònic al front peninsular l'any 1704 però va ser destituït després de ser derrotat a la Campanya de Portugal i substituït pel Comte de Tessé. Després de la derrota patida per aquest, fou nomenat de nou com a comandant en cap i va aconseguir portar les tropes borbòniques a la victòria en la Batalla d'Almansa. Rellevat de nou del comandament, fou nomenat de nou per tal de dirigir les operacions borbòniques durant el Setge de Barcelona (1713-1714) que culminà en la Batalla de l'11 de Setembre.

El mariscal duc de Berwick, el millor militar del moment després del francès duc de Villars, i probablement superior a l'anglès Marlborough, arribà a Barcelona el dia 6 de juliol per substituir al duc de Pòpuli. Amb ell arribaren més reforços francesos, fet que demostra la definitiva

implicació de Lluís XIV de França en la conquesta del Principat de Catalunya en benefici del seu nét Felip. S'estima que en aquell moment el total de forces borbòniques al voltant de la ciutat comtal era de 39.000 homes. Els efectius francesos passaven a ser majoria en el total de les forces invasores. Lluís XIV no escatimà esforços en el sotmetiment del Principat: veiem entre l'exèrcit francès importants oficials i coronels, experts enginyers i nobles militars que lluitaren al Rin contra els austríacs i/o als Països Baixos contra Anglaterra i Holanda. A més a més, per controlar les revoltes populars de l'interior del país i protegir els espalles dels assetjants Berwick amplià les forces d'ocupació, que s'elevava als 47.000. En total l'exèrcit borbònic arribava a l'extraordinària xifra de 86.000 efectius en un país que no arribava al mig milió d'habitants. Hi havia, si fa no fa, un soldat per família.

Font: Viquipèdia

Uniforme inspirat en:

http://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:James_FitzJames_1st_Duke_of_Berwick.jpg

<http://www.nam.ac.uk/exhibitions/online-exhibitions/enemy-commanders-britains-greatest-foes/james-fitzjames-duke-berwick>

Sir Godfrey Kneller (1646–1723). Portrait of James FitzJames, 1st Duke of Berwick (1670-1734), illegitimate son of King James II of England. 1687.

GENERAL VILLARROEL (Cavall Bàndol català)

Imaginar-te l'última càrrega de la cavalleria catalana del general Villarroel, que just passa pel mig del jaciment, al Bornet que era el que unia el que avui coneixem com el Passeig del Born, que era la Plaça Major de Barcelona, amb el que era el Pla d'un Llull, una plaça molt important enderrocada per fer-hi la Ciutadella. Allà cal imaginar-se, a quarts d'onze de l'11 de setembre de 1714, Villarroel encapçalant un atac desesperat que va ser un fracàs, contràriament al contraatac de Casanova que va tenir èxit. Font: <http://www.elmati.cat/article/2574/el-record-de-1714-hauria-de-ser-un-festa-de-la-resistencia-els-catalans-encara-hi-som>

Antonio de Villarroel Peláez (Barcelona, 1656 - La Corunya, 22 de febrer de 1726). Era fill d'un militar benestant, procedent de Vilanova dos Infantes (Galícia), i de mare asturiana. Va ingressar a l'exèrcit, i el 1697 va defensar Barcelona contra els francesos. Nomenat comandant suprem de les forces catalanes, va organitzar la defensa de Barcelona. Però els atacs filipistes van obrir

noves bretxes, fet que va fer decidir Villarroel a convocar un consell de guerra (1 de setembre), a esquena dels consellers de la ciutat, en el qual va suggerir, en vista de l'estat desesperat de les defenses, la conveniència de capitular i d'acceptar l'ofertament del duc de Berwick. Rafael Casanova i els consellers s'hi van oposar, i Villarroel va intentar dimitir. Però davant l'assalt decisiu de l'11 de setembre va mantenir-se al capdavant de les forces catalanes. La Verge de la Mercè va ser declarada en substitució seva. Font: viquipèdia.

Existien dos tipus principals de formacions muntades en la època que ens ocupa: **la cavalleria i els dragons**. La diferència radicava bàsicament en l'entrenament que rebien els seus genets; mentre que el primer tipus s'entrenava per al combat muntat al camp de batalla, els dragons eren entrenats com a infanteria muntada amb múltiples funcions (reconeixement, persecució, etc.). Els regiments de **cavalleria** muntaven grans cavalls, i en alguns casos com els cuirassers els genets podien dur alguna peça d'armadura pectoral. El seu armament era molt divers, però en general els seus membres portaven una gran espasa recta, un parell de pistoles i una carrabina. Pel que fa als **dragons**, els seus cavalls eren en general de mida més reduïda, i sovint descavalcaven per a combatre des de terra. A mesura que passaren els anys, però, el seu aspecte i funcions s'assemblaren cada cop més a la cavalleria de combat. No portaven proteccions de cap mena, i el seu armament consistia en carrabines, pistoles i una espasa. Font: www.guerradesuccessio.cat

Uniforme inspirat en: llibre "Barcelona 1714 L'onze de setembre" d'Oriol Garcia i Quera d'editorial Casals.

DRAGONES (Cavall Bàndol castellà)

Al Segle XVIII hi va haver un Regiment Rei de Cavalleria i un Regiment Rei de Dragons. Posteriorment al XIX va quedar només el de Cavalleria, que afegia a la seva denominació la classe de l'Institut de l'Arma que li corresponia (Coraceros, Carrabiners i des de 1875 Llancers), però era sempre el mateix Regiment. ¿Quina diferència hi havia amb el de Dragons? La diferència estava en què els Dragons durant gairebé 200 anys van ser un Arma. És a dir, que entre 1660 i 1820 Espanya comptava amb l'Arma d'Infanteria, l'Arma de Cavalleria i l'Arma de Dragons. Els Dragons anaven a cavall, però a més estaven armats d'arma de foc llarga per combatre el cas, a l'estil dels quadres de Infanteria. Fins 1718 la majoria dels Regiments no van tenir nom fix. Des del 1724 s'havia iniciat un llarg procés per determinar l'antiguitat dels cossos Armats, però tot van ser llargues i no va ser fins a 1738 quan es va concedir un termini inexcusable de sis mesos per remetre els documents pertinents. Després de la dissolució de l'Exèrcit de 1823, l'Arma de Dragons va desaparèixer definitivament.

Font:

<http://poetasmuertosjinetes.blogspot.com.es/2010/03/regimiento-de-dragones-del-rey.html>

L'exèrcit Anglès guanya el mèrit de retornar la cavalleria als seus orígens. En les dècades anteriors a l'esclat de la Guerra de Successió espanyola, la doctrina militar va començar una renovació dràstica pel que fa a l'ús de la cavalleria. L'augment d'armes de foc, gràcies a l'adopció de baionetes, va obligar a la reconsideració del paper de les unitats muntades. Per a les càrregues, el més adequat van ser les unitats de cuirassers, muntant cavalls robusts, amb una pesada i recta espasa com a arma principal i pistola de canons com armes secundàries. D'altra banda, la idea de utilitzar la mobilitat oferta per cavalls va portar a l'altra tendència que finalment cristal·litzava en les unitats de Dragons, una classe de tropes altament versàtil, capaç de desmuntar com muntar a cavall i d'infanteria armat com tals, així com de participar en càrregues convencionals de cavalleria o contraatacs.

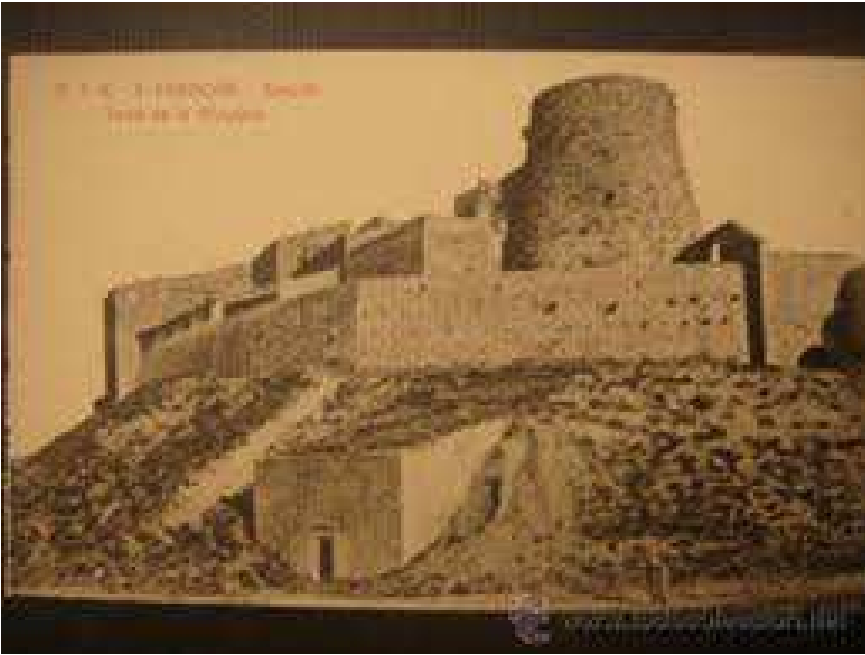
L'elecció es situava entre el Regiment de Dragons i el de Cavalleria. Finalment li he volgut donar importància a aquests regiments d'aquella època i que lluitaven en els dos bàndols amb una uniformitat molt característica.

Font: CATALONIA STANDS ALONE 1713-1714: THE CATALANS' WAR by Lluís Vilalta

Uniforme inspirat en: <http://miniaturasmilitaresalfonscanovas.blogspot.com.es/2011/02/laminas-de-uniformes-dibujadas-por-d.html>

Consell: Tant en aquest cas com el de Villarroel treballeu el cavall. Per raons de simplificació els colors son uniformitzats. Però val la pena dedicar-hi una mica de temps i fer un cavall al vostre gust que donarà més valor a les vostres peces. I, perquè no, pintar cada cavall d'un color diferent com si fossin diferents personatges.

TORRE DE LA MINYONA DE CARDONA (Torre Bàndol català)

A partir de la història i el patrimoni de Cardona es poden interpretar tant els orígens nacionals -en època medieval- com la conformació de la Catalunya moderna -amb la pèrdua dels seus drets. És en aquest segon vessant, emmarcat en la Guerra de Successió, on Cardona disposa d'una de les principals icones de la història de Catalunya: el castell o fortalesa de Cardona, símbol de la Guerra de Successió, essent el darrer baluard de la resistència catalana. Aquells esdeveniments bèl·lics a més, van capgirar l'esdevenidor de Catalunya i van condicionar el seu

desenvolupament social, econòmic i nacional.

Font: http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CEUQFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.cardona1714.cat%2Fmedia%2Ffla-capitulacio-de-cardona.pdf&ei=tttd7UNuPAZGYhQfh_oH4Dg&usq=AFOjCNGp7hT9b5PEBwNDqb8OtgBzTCuvFw&sig2=M0kOIxIKBVmervTGg4jRGg&cad=rjt

El 18 de setembre de 1714, 5 dies després que les tropes borbòniques poguessin entrar a Barcelona, el comandant borbònic José Carrilo, Conde de Montemar, concedí capitulacions a la guarnició de la Fortalesa de Cardona.

En la capitulació signada, el governador de la plaça, el Coronel Manuel Desvalls i de Vergós, malfiant-se de la paraula dels castellans, exigí importants salvaguardes i garanties per a la seguretat de la guarnició i de tots aquells que hi havien estat relacionats. Més tot això no serví de res, doncs un cop a les tropes borbòniques se'ls obriren les portes per poder entrar a la Fortalesa de Cardona, a Barcelona, i després a la resta del Principat, s'iniciaren les detencions dels patriotes catalans sense respectar ni les capitulacions ni la paraula d'honor donada.

Font: <http://www.11setembre1714.org/documents/1714-09-18-capitulacions-cardona-frame.html>

No és Barcelona, però Cardona va ser la darrera ciutat a capitular i no pot quedar fora d'aquesta història.

Una alternativa hauria pogut ser la Torre de la manresana en els fets de Prats del Rei el 1711, però finalment cal retre un homenatge a Cardona.

TORRE DEL HOMENAJE, ALMANSA (Torre Bàndol castellà)

ELS BANS: Tot i que al principi Barcelona va acatar el nou monarca Felip V, el cert és que poc després es decantaria pel Arxiduc Carles a qui va nomenar emperador el 1711. A Aragó i València la situació era ben diferent i començava a plantejar-se una qüestió de centralisme castellà enfront del federalisme aragonès decantant pel suport a l'Arxiduc. Aquest suport va ser decisiu per a la pèrdua dels seus drets forals després de

l'aplicació dels decrets de Nova Planta.

LA RETIRADA CAP BARCELONA: Donada la proximitat de les tropes borbòniques que havien aconseguit controlar diversos territoris com Caudete, Villena, Elda, Novelda, Elx, etc i davant el caire que estaven prenent els esdeveniments a principis de 1707, l'Arxiduc Carles va decidir abandonar la ciutat de València on es trobava per marxar cap a Barcelona amb la intenció d'instal·lar la seva cort en aquests territoris.

L'ENTRADA NATURAL DESDE CASTELLA: ALMANSA: Els generals austriacistes Galway i Das Minas es van anticipar a l'exèrcit borbònic i elaborar un pla per donar un cop dur a les tropes de Berwick. Aquest es trobava en les proximitats d'Almansa esperant els reforços que havien d'arribar pel nord a càrrec del duc d'Orleans. El factor sorpresa va ser insuficient per contrarestar la superioritat de la cavalleria borbònica que va acabar amb l'inexpert, variat i desorganitzat exèrcit austriacista. La seva derrota va aclarir i va aplanar el camí de les tropes borbòniques cap a València que va caure un mes més tard, al costat de nombroses ciutats i viles de tota la regió.

CONTINGENT DE TROPES I DISPOSICIÓ DE LA BATALLA: Berwick va comptar amb la cavalleria espanyola i la francesa, a més d'una unitat irlandesa. Berwick va formar el seu exèrcit en dues línies just davant d'Almansa, amb la cavalleria espanyola a l'ala dreta i la cavalleria francesa a l'ala esquerra. La infanteria al centre. L'ordre de la disposició de Galway va ser lleugerament diferent.

CONSEQÜÈNCIES DE LA victòria borbònica: Després de la derrota dels partidaris de l'Arxiduc a Almansa, es va produir tota una reorganització política i administrativa dels territoris controlats. Les regions que havien combatut al costat de l'Arxiduc van pagar molt aviat el seu suport a l'oponent de la Casa d'Àustria. El primer decret de Nova Planta va veure la llum al juny de 1707, poc després de la derrota d'Almansa i afectava els regnes d'Aragó i València. Aquesta primera mesura va servir de model a la resta. Per això la Nova Planta no va ser més que la conseqüència directa de la victòria de l'exèrcit borbònic i de l'entronització de Felip V com a nou monarca espanyol.

LES RAONS DE FELIP V A LA NOVA LEGISLACIÓ: Les lleis de Castella s'havien imposat sobre la legislació foral de la Corona d'Aragó i del Regne de València. Felip V adduïa una "falta al jurament de fidelitat", al·legava el seu "just dret de conquesta" i castigava d'aquesta manera "la rebel·lió" amb l'assumpció dels poders propis que li pertanyien: "la imposició i derogació de lleis". Una nova manera de governar cap a la seva presència en la persona de Felip V. L'absolutisme regi donaria pas al que s'ha anomenat el despotisme il·lustrat del segle XVIII.

Font: <http://www.uv.es/charco/documentos/almansa.htm>

L'elecció d'una torre pel bàndol castellà tot i la dificultat de ser curós amb la història ha estat molt senzilla. La d'Almansa. No correspon als fets directes, però sí als precedents. D'alguna manera la victòria a Almansa obre les portes de la conquesta de Catalunya.

LA CORONELA (Peó Bàndol català)

"Coronela" era el nom que rebien les milícies urbanes de les ciutats del Principat de Catalunya. Estaven formades per ciutadans militaritzats dels gremis d'oficis. La més poderosa era la "Coronela de Barcelona", organitzada en 6 Batallons, cadascun dels quals estava sota la protecció d'un Sant Patró Catòlic, i amb capacitat per mobilitzar una força paramilitar d'aproximadament 4.000 homes.

La creació de la Coronela de Barcelona pròpiament dita arribà durant la "Guerra de Successió", quan ja totalment definida sota aquesta denominació es revelà com una força decisiva durant els Setges de Barcelona de 1706 i de 1713-14. A diferència de la "proto-Coronela" del regnat de Carles II i primers anys de Felip V, caracteritzada per la poca regularitat, el servei puntual, la manca de control sobre l'armament i la manca d'uniformitat, la reglamentació de la Coronela durant el regnat de Carles III caracteritzà una institució civil totalment militaritzada i perfectament definida i reglamentada.

Font: <http://www.11setembre1714.org/Unitats/coronela-barcelona-frame.html>; <http://www.xavier-hernandez.com/gaseta/?p=132>; llibre "Barcelona 1714"; el

coronel d'infanteria Joan Francesc Ferrer el mateix 1714 *Exercicio practico y especulativo de el fusilero, y granadero*

Uniforme inspirat: Escollit els colors per ser els més característics de La Coronela i en concret la Companyia dels taverners i hostalers per ser del 6è batalló que va fer el darrer atac amb Rafael Casanova el 11 de setembre de 1714 compost per les companyies de: de blanquers, de revenedors, d'escudellers, de botiguers i mercers, de fadrins sastres, i els ja anomenats. Exemple: Companyia taverners amb capità Antoni Lledó, mort el 11 en contraatac bandera de Santa Eulàlia. Imatge de Gaspar Ferran, milicià de la Coronela de Barcelona en la companyia del gremi dels argenters, en 1707, amb el majoritari uniforme militar blau-grana. I il·lustracions Francesc Riart del llibre La Coronela.

Consell: Cadascú podrà escollir els colors desitjats de cada milícia i professió: <http://www.rafaeldalmaueditor.cat/fons-digital.php?id=8>

De fet així era l'exercit català, molt colorat i així també ho pot ser el vostre joc sense faltar al rigor històric. Per exemple jo he pintat el barret vermell quan podria ser perfectament negre.

Algú més pervertit podria pintar alguna figura com anglesos que ens van trair o austríacs que ens van abandonar i sacrificar-los de bon començament de partida. Exemple de color d'uniformes anglesos 1707.

SEGADORS (Peó Bàndol català)

La Guerra dels Segadors és el conflicte bèl·lic que afectà bona part del Principat de Catalunya entre els anys 1640 i 1652, i que tingué com a efecte més perdurable la signatura del Tractat dels Pirineus de l'any 1659 entre Espanya i França, que alienava del Principat de Catalunya el comtat de Rosselló, el Conflent i una part del comtat de Cerdanya, que passaren així a mans franceses.

El Corpus de Sang va ser un avallot ocorregut a Barcelona el 7 de juny de 1640, diada de

Corpus Christi, protagonitzat per un grup de segadors en el marc de descontentament generalitzat al Principat de Catalunya pels costos que estava ocasionant la Guerra dels Trenta Anys (1618-1648). La diada del Corpus de Sang esdevingué punt inicial de la revolta de Catalunya contra el mal govern del comte duc d'Olivares, privat de Felip IV de Castella, i el desencadenant de la Guerra dels Segadors (1640-1659).

Font: http://ca.wikipedia.org/wiki/Guerra_dels_Segadors

Sí, no corresponen als fets del 1714, però per qui vulgui donar-hi una mica de dramatisme al joc i fer servir els personatges del nostre himne nacional, doncs...

Uniforme inspirat: A partir de "Corpus de Sang" d'Antoni Estruch i Bros (1907); llibre "Corpus 1640" de Oriol García i Quera; i el meu avi.

Consell: Tot i que el color de la cara és uniforme, de fet la figura porta barba d'uns dies, així que li podeu donar color.

MIQUELETS (Peó Bàndol català)

Dibuix: Francesc Riart i Jou ©
Editorial: ara LLIBRES ©

Els miquelets eren tropes que es mobilitzaven ocasionalment en defensa del país. Tanmateix, tant la Corona Francesa com l'Espanyola van aixecar i finançar companyies o bandes de miquelets per sostenir campanyes. Sovint van acabar essent unitats a sou molt vinculades a un cap carismàtic. Sovint les seves accions van fregar el guerrillerisme i el bandolerisme. El seu armament, com hem assenyalat, era singular: fusell o escopeta, un parell de pistoles, sabre, etc.

Francesc de Castellví, comandament austriacista, va fer un singular balanç amb perspectiva històrica i va descriure aquestes tropes que, durant la Guerra de Successió, es convertirien en «fusellers de muntanya». Castellví, a l'igual que Melo, insisteix en què els miquelets no són més que la continuïtat dels almogàvers i els equipara conceptualment, tipificant-los de gent dura, avesada a l'ús de les armes i als atacs de frontera, capaç de sobreviure amb molt pocs mitjans i de desplaçar-se a gran velocitat, gràcies a la manca d'impediments i a la capacitat de viure amb recursos escassos. Castellví també s'apunta, quant a l'origen del nom, a Miquelot de Prats, tot i que assenyalava també la devoció del poble per Sant Miquel, l'arcàngel guerrer.

Font: http://www.guerradesuccessio.cat/sol_miquelets.html

Menció especial el protagonisme que li dona la novel·la VICTUS de Albert Sánchez Piñol publicada al 2012 a pàgines com la 108: “Lo común era que los miqueletes capturados fueran ahorcados al paso del primer árbol. Por su parte, los miqueletes no eran menos

cruelles. A los soldados prisioneros, españoles o franceses, les quemaban los pies y antes de matarlos les hacían bailar un rato como osos amaestrados”; o la 431: “Pienso en uno de nuestros caudillos de miqueletes, Josep Moragues. Lo arrastraron por toda Barcelona. Después lo decapitaron y le arrancaron brazos y piernas. Su cabeza acabó en una jaula. Los borbónicos no tuvieron ningún rubor en colgarla en una de las puertas de Barcelona. El cráneo descarnado lució allí, para escarnio y aviso de rebeldes, durante doce largos años, doce, pese a los ruegos de la viuda.”.

Uniforme inspirat: dibuix de Francesc Riart i Jou; i "Historia orgánica de las armas de Infantería y Caballería españolas" de Mariscal de Campo Serafín María de Sutton (De Sotto). Conde de Clonard.

Consell: sempre hi podeu afegir una pipa, barba... i fer-los més temibles.

GRANADERO (Peó Bàndol castellà)

L'octubre de 1702, es creen les "Reials Guàrdies d'Infanteria Valones" i al desembre de 1703 es configura el regiment de "Reials Guàrdies Espanyoles d'Infanteria", concedint les primeres ordenances amb data 29 setembre 1704 i per bandera el pendó morat de Castella. Van realitzar el seu primer servei en el camp militar d'Alcántara, quedant dissolts en la legislació publicada en 1823.

Font: http://www.mundohistoria.org/temas_foro/historia-espanola-hasta-fin-del-imperio/la-ocupacion-barcelona-1714

El 12 d'agost, Berwick va plantejar el primer assalt. En primer lloc, pretenia conquerir els baluards de Santa Clara i del Portal Nou, per impedir el foc de flanc contra el gruix que havia de pujar per les runes de la bretxa. A trenc d'alba, Berwick va ordenar la voladura de la mina del Portal Nou. Tot seguit, els borbònics van entrar en torrentada al vall pels túnels prèviament preparats i que van ésser oberts en el darrer moment. Els granaders van començar a pujar baluard amunt pel pendent de runes. Tot i rebre descàrregues dels defensors, aviat va haver-hi nodrits grups d'atacants dalt del baluard que van avançar cap a una barricada que els defensors, en previsió, havien construït als defensors i que s'allargava cobrint l'amplada del baluard. No van poder passar d'aquí, atès que els defensors de la Coronela els metrallaren amb granades de mà i descàrregues de fuselleria. Mentrestant, gran quantitat d'efectius d'atac es concentraven al vall per enfilar-se per les runes. En aquest moment, però, l'artilleria del baluard de Sant Pere, que ja estava al cas, va disparar pots de metralla, que van provocar una carnisseria entre els atacants. La fuselleria catalana batia també, des del lleugerament més elevat baluard de Sant Pere, els granaders frenats a la barricada de la plataforma del baluard del Portal Nou. Van arribar reforços catalans a la gola del baluard dirigits pel mateix Villarroel. Els catalans van contraatacar i van carregar amb les baionetes; els franco-espanyols van ser expulsats del cim del baluard i van haver de recular cap al vall i cap als baixants, fins a tornar a la tercera paral·lela. Berwick va contemplar el combat astorat i perplex. La xusma de menestrals i botiguers havia derrotat i posat en fuga els seus preuats granaders d'elit. Font: http://www.guerradesuccessio.cat/bat_barcelona.html

A l'entrada de l'estiu del 1714, Lluís XIV, amb una situació internacional apaivagada pels pactes entre espanyols i holandesos, es va trobar amb les mans lliures per ajudar el seu nét. Calia laminar com abans millor la resistència catalana, que era el darrer afer enutjós que penjava de la llarga guerra. Pòpuli havia mostrat la seva inutilitat; calia un cabdill prou enèrgic per dirigir l'operació amb èxit. Lluís XIV va enviar un dels seus millors generals. El dia 6 de juliol va arribar el duc de Berwick, acompanyat i precedit de noves unitats franceses; Pòpuli fou rellevat. Al voltant de Barcelona es concentraven 39.000 combatents; i, ocupant el Principat, hi havia altres 37.000 espanyols, més uns 10.000 francesos entre el Gironès i l'Empordà. Tot plegat, un formidable corró que aplanava un país que amb prou feines depassava el mig milió d'habitants.

Uniforme inspirat Granadero amb granada: Estava indecís entre escollir els granaders o la guàrdia valona simplement. Al final per donar-hi una mica més de diferenciació he optat pels granaders, que mantenint la mateixa uniformització sí tenen característiques peculiars respecte a les guàrdies normals. Entre tropes valones i espanyoles he preferit utilitzar les espanyoles guiat per VICTUS i l'assalt d'uniformes blancs (pàg 380), tot i que les valones que a més de ser superiors, també permetent veure la internacionalitat del conflicte.

<http://miniaturasmilitaresalfonscanovas.blogspot.com.es/2011/05/tropas-de-felipe-v-complemento-para-el.html>

Consell: Encara que l'uniforme no sigui igual, podeu pintar diversos soldats amb els colors valons i així visualitzar la diversitat dels exercits.

4.- DESCRIPCIÓ DELS FETS 1714

A principi de setembre l'assalt estava madur. El dia 3 Berwick va proposar converses per formalitzar la rendició de la ciutat, però la invitació fou rebutjada. De resultes, Villarroel va dimitir, entenent que la situació esdevenia insostenible des del punt de vista militar.

A dos quarts de cinc de la matinada de l' 11 de setembre va començar l'assalt. Tots els canons i morters van disparar fins a tres descàrregues, després els soldats van baixar en massa cap al valí. Es tractava d'un atac general amb mes de 18.000 soldats que s'estenia des del reducte de Santa Eulalia fins al baluard de Portal Nou. Totes les campanes de ciutat tocant a sometent van cridar el poble a la lluita.

L'esquerra borbònica, composta per uns 6.500 soldats de regiments experimentats com el de la Vieille Marine, Guerchy o Ponthieu, havia d'atacar el reducte de Santa Eulalia, el baluard de Llevant i, al nord d'aquest baluard, la bretxa dels Molins. L'ala dreta borbònica, composta gairebé tota per forces espanyoles, i amb tropes de prestigi com els regiments de les Guàrdies Valones i de Guàrdies Espanyoles, es componia d'un total de 4.300 soldats i el seu objectiu era la bretxa frontal del baluard de Portal Nou. El centre borbònic sumava 8.600 soldats; estava compost per franceses i comptava, també, amb forces de prestigi dels regiments d'Artois, Anjou o Couronne. El seu objectiu era la bretxa principal o reial, la bretxa de Sant Daniel, just al nord del baluard de Santa Clara, el mateix baluard de Santa Clara i la bretxa de Carnalatge, a tocar de Santa Clara per la banda sud.

L'atac fou simultani, a excepció de l'assalt a la bretxa reial. La guarnició del reducte de Santa Eulalia, situat extramurs i cobrint els accessos al port, va aguantar be els primers atacs i es va retirar en ordre cap al baluard de Llevant. Els franceses van continuar en direcció al Portal de Mar, però van quedar frenats per una gran barricada construïda amb barques i defensada per elements populars.

Alhora nodrits contingents van atacar de dret els baluards de Llevant i Santa Clara, i les dues bretxes, d'uns 25 metres cadascuna, del Carnalatge i dels Molins, que s'obrien entre Santa Clara i Llevant. Cap a un quart de sis, els franceses van poder escombrar els defensors de la bretxa dels Molins. Tot seguit i des de la muralla, van forçar la retirada dels defensors de la bretxa del Carnalatge.

Per fi havien pogut passar a la ciutat; ara es tractava d'entrar-hi en torrentada. Des de les seves posicions, els franceses van avançar cap a la rereguarda dels baluards de Llevant i Santa Clara encerclant els defensors. Bona part dels combatents d'aquest darrer baluard van poder escapar a través del convent de Santa Clara. Els defensors del baluard de Llevant, però, foren exterminats. Mentrestant, una columna comandada pel coronel Châteaufort progressava seguint la muralla de Mar cap al Pí de Palau. Els catalans que s'havien retirat de les bretxes intentaven formar una línia de contenció per la banda del Carnalatge. Aquest grup atjava la columna que s'havia internat, que aviat va topar amb el baluard de Migdia i els seus defensors; aquests van girar els canons que apuntaven al mar contra el nou perill. A banda, les forces de reserva concentrades vora les Drassanes, comandades pel marquès de Vilana, van avançar decidides cap a la zona del Pí de Palau, acompanyades d'una massa popular amb dones, joves i homes grans amb armament desigual. Châteaufort va quedar frenat i va refugiar les seves tropes a l'edifici de la Caserna, on l'artilleria del baluard de Migdia va trinxar la seva gent. En aquesta zona l'avenc francès havia quedat aturat. Alhora la companyia de Notaris Públics va intentar ocupar el convent de Santa Clara, però va resultar exterminada. A tres quarts de set, el front s'havia estabilitzat en aquest sector dret dels defensors.

Villarroel, en sentir l'espetec de l'artilleria i les campanes, va córrer cap a la zona de les muralles i va reprendre el comandament amb energia. Va concentrar forces al Pí d'en Llull i va reclamar la presència de la bandera de Santa Eulalia.

Pel centre, els borbònics van poder emparar-se del baluard de Santa Clara, gràcies a l'èxit de la ruptura en la bretxa de Molins i Carnalatge. Les forces franceses també van poder escombrar la resistència a la bretxa de Sant Daniel. Tanmateix, Berwick solament va enviar grups de reconeixement a la bretxa reial, d'uns 150 metres d'amplada. Pensava que la bretxa

estava minada i que els catalans la farien volar quan hi hagués un contingent nodrit de forces al damunt. Alhora els espanyols que assaltaven el Portal Nou foren rebutjats en tots els intents que van fer.

Des de la bretxa de Sant Daniel els franceses comandats pel brigadier Balincourt van emparar-se de l'extrem de la travessera, i encara des del terraplè de la muralla i, aprofitant que era més alta, van hostilitzar els defensors de la segona fortificació. La travessera no va poder aguantar i els generals Bellver i Thoar van ordenar la retirada cap a la línia de cases del darrere la travessera i cap al convent de Sant Agustí, una mola medieval que era una autèntica fortalesa, contra la qual s'estavellaren els atacants. Els francesos van poder comprovar que la pólvora de les mines de la bretxa reial s'havia mullat amb les pluges. Llavors, Berwick va donar l'ordre d'atacar en massa i gairebé en formació, i unitats franceses i espanyoles s'enfilaren per la bretxa. El gruix d'aquestes tropes va girar a la dreta per tal d'atacar, per darrere, el baluard de Portal Nou. El general Bellver va fer retrocedir les avantguardes invasores que s'escolaven pel carrer de Portal Nou, mentre s'aixecaven barricades a la plaga de Sant Agustí Vell. Encara els catalans contraatacant per aquest sector van facilitar la fugida d'una part dels defensors del baluard del Portal Nou. En paral·lel i intramurs, els catalans van ocupar el monestir de Sant Pere de les Fuelles, i s'hi van fer forts. Alhora els francoespanyols van avançar pel terraplè de la muralla i van ocupar el baluard de Sant Pere; i tot seguit van marxar pel mateix terraplè contra el de Jonqueres. Els defensors de Jonqueres van girar dos canons enfilant el terraplè i amb metralla van delmar els atacants. Els catalans de Jonqueres van contraatacar i van arribar a recuperar el baluard de Sant Pere; però no s'hi van poder mantenir. Els borbònics, novament al baluard de Sant Pere, van tornar a avançar cap a Jonqueres, però els tiradors catalans apostats a les cases del darrere de la muralla dispara-ven a boca de canó contra tot allò que es movia pel terraplè de la muralla, que no tenia ampit de protecció per la banda de la ciutat. Encara els defensors de Jonqueres van tornar a contraatacar i van arribar a Sant Pere, però novament no s'hi van poder sostenir.

A les set del matí la situació estava estabilitzada al centre i a l'esquerra dels defensors, i ambdós bàndols paraven a recuperar forces. Els borbònics tenien el peu dins de la ciutat però els catalans estaven fermament assentats en les línies de cases que definien el casc urbà, i encara controlaven part del convent de Sant Agustí i el monestir de Sant Pere, tot i que havien perdut el convent de Santa Clara. Amb l'enemic contingut en tota la línia, Villarroel va plantejar el contraatac. La moral de lluita dels defensors devia ser, dones, extraordinària.

Les escasses reserves de tropes amb l'ajut del poble en armes es van distribuir en els distints sectors. A la banda dreta catalana, Châteaufort, batut per l'artilleria del baluard de Migdia, es va retirar cap als horts de Passa-pertot. Llavors Vilana va fer avançar els seus contingents arrambats als edificis del sector de Ribera, fins que va arribar a la travessera petita, que va ocupar després d'un vio-lent combat. Villarroel en persona va dirigir els atacs al Pía d'en Llull. Pretenia reocupar la plaga i tot seguit mirar de recuperar el convent de Santa Clara i tren-car la línia borbònica. Mitja plaga, la del sector de ponent, estava a mans dels defensors; l'altra meitat, la de les cases de llevant, estava a mans de gent de la Vieille Marine. Les cases d'una banda i altra s'havien convertit en autèntics fortins. En travessar la plaga els catalans van caure aniquilats pel nodrit foc dels franceses. Villarroel, ferit en una cama, es va haver de retirar.

A la zona central, el coronel Thoar va atacar i recuperar totalment el convent de Sant Agustí, de manera que els invasors va quedar rebutjats cap a la travessera. Per l'esquerra catalana hi va haver el contraatac més important. Casanova, i els prohoms de la ciutat, amb forces de la Coronela i el poble armat, es van concentrar a l'hort d'en Fava, darrere el baluard de Jonqueres. Allí van pujar al terraplè de la muralla i van marxar com una tromba cap al baluard de Sant Pere. Els borbònics van resultar escombrats i es van haver de fer forts dins del baluard. L'inversemblant contraatac, sempre presidit per la bandera, va continuar fins al baluard de Portal Nou. Els borbònics van abocar al sector reforçat i els catalans van haver de retrocedir fins a la zona de la gola del baluard de Sant Pere. Els de la bandera, però, van continuar la lluita amb obcecació, van reconquerir la totalitat del baluard de Sant Pere i encara van tornar a carregar fins a la gola del baluard de Portal Nou. Novament la massa de soldats borbònics va poder parar la turbulència. Enmig d'una lluita brutal, va caure ferit el conseller en cap Rafael Casanova. Esgotats, els catalans es van retirar de nou fins al baluard de Sant Pere. Els espanyols, al seu torn, van passar al contraatac intramurs i van poder ocupar el monestir de Sant Pere.

A dos quarts de nou del matí tots els contraatacs catalans ja havien estat rebutjats, però havien deixat una petjada de terror en l'astorat enemic. Ambdós bàndols presentaven símptomes d'esgotament i les baixes havien estat molt nombroses. Els invasors, sense gaires pretensions, s'acontentaven a guanyar posicions avantatjoses, casa per casa i carrer per carrer. Pel sector de l'esquerra catalana, els atacs franceses van desallotjar els catalans de la petita travessera, i després dels edificis del Carnalatge i la Peixateria. La barricada del Pía de Palau, però, va restar ferma contenint els atacants. Per la banda del

centre, el coronel Thoar encara va ser capaç de contraatacar i va provocar una desbandada entre els franceses, que van recular fins a la bretxa reial. Els combats mes aferrissats es van desenvolupar al monestir de Sant Pere: l'espai va canviar fins a onze vegades de mans durant el matí. Finalment els catalans van volar part de l'edifici i es van poder fer forts a les ruïnes.

El front s'havia tornat a estabilitzar; ningú no avançava ni ningú retrocedia. Tanmateix, la desproporció de forces era inapel·lable.

Els catalans no podien guanyar i, si continuava la lluita, el furor venjatiu dels vencedors podia implicar un saqueig general i l'extermini de la població. D'altra banda, en aquell moment els catalans encara eren prou forts per negociar la rendició. A les tres de la tarda un corneta va tocar a parlament. Els catalans van haver d'acceptar les dures condicions de capitulació ofertes per Berwick. Com que els caps borbònics havien promès a la tropa saqueig i riqueses, l'acceptació de la rendició quan la victòria era qüestió de temps no semblava un bon negoci. Però la fermesa dels austriacistes no donava gaire marge; una resistència desesperada encara podia causar milers de baixes als atacants. La capitulació representava també una bona solució per als invasors. Barcelona es va salvar de la crema i del saqueig i els barcelonins de l'extermini físic. Al llarg del bloqueig i el setge, les forces catalanes van tenir, entre morts, ferits i desertors, unes 6.850 baixes, a banda de les víctimes civils. Els borbònics van experimentar unes 14.200 baixes.

Cardona, la darrera fortalesa austriacista, va capitular el 18 de setembre. Havia acabat una de les epopeies més singulars del segle XVIII.

La derrota de l'Onze de Setembre va provocar la destrucció de l'Estat català i la liquidació de les llibertats polítiques que els catalans havien guanyat des de l'edat mitjana. La barbàrie militarista es va ensenyorir del país i el va saquejar. L'autoritarisme més irracional esdevingué hegemònic. La suposada entrada a la modernitat va ser, de fet, el triomf de l'obscurantisme i l'absolutisme.

Les Constitucions van ser derogades, com ho havien estat les de València i Aragó el 1707. L'administració central va desenvolupar un minuciós programa fiscal a partir del Cadastre per conèixer i prendre els recursos del país i alhora una nova estructura territorial, organitzada a partir de corregiments va facilitar el control polític i el drenatge fiscal. El Decret de Nova Planta va fixar el nou règim polític de Catalunya; es a dir, l'absència de règim polític i la submissió al Capità General, que esdevingué la màxima i única autoritat civil i militar.

La repressió va ser brutal i en tots els terrenys. Els catalans van ser dràsticament desarmats. La repressió física es va acarnissar contra els resistents del camp, sistemàticament perseguits per la contraguerrilla, i contra els austriacistes emblemàtics. Barcelona va ser controlada amb la construcció d'una gegantina ciutadella i des de les noves fortificacions de Montjuïc, la universitat es va traslladar a Cervera...

Del llibre Els exercits de Catalunya 1713-1714 uniformes, equipament, organització. Dalmau Editors. De F. Xavier Hernández i Francesc Riart

5.- CRONOLOGIA dels fets d'armes

1713

19 de març. Elisabet de Brunsvic abandona Barcelona.

11 d'abril. A Utrecht, Franca signa la pau amb Holanda, Gran Bretanya, Savoia i Prússia.

22 de juny. Conveni de l'Hospitalet. Starhemberg pacta l'evacuació.

5-6 de juliol. El braç reial i militar es decanten per la resistència.

9 de juliol. Proclama pública de la resistència. Starhemberg embarca al Besos amb els seus darrers combatents.

11-12 de juliol. Villarroel actua com a cap dels exèrcits catalans.

13 de juliol. Crida per allistar soldats i tropes.

Batalla de Torredembarra. El general Nebot intenta impedir el lliurament de Tarragona per part dels imperials als borbònics. Surt de Barcelona el 9 de juliol amb 100 genets del seu escamot, 400 genets aragoneses, 400 voluntaris d'infanteria aragoneses i 350 miquelets catalans. Son derrotats a Torredembarra, probablement el dia 13.

24-30 de juliol. Formació de regiments catalans d'infanteria i cavalleria. El dia 24 es treu en públic la bandera de Santa Eulàlia.

25 de juliol. Les forces de Pòpuli es despleguen davant Barcelona: combats d'escamots de cavalleria prop del convent de Santa Maria de Gràcia.

26 de juliol. Es destinen 11.000 lliures a l'arranjament de fortificacions.

28 de juliol. Preparatius per efectuar una lleva de 9.000 soldats d'infanteria i 3.000 de cavalleria. Els costos s'avaluen en 1.500.000 lliures anuals. S'atorguen poders a J. Badia per formar una companyia. Es crea el regiment de Sant Jordi sota comandament del Diputat Militar.

9 d'agost. Iniciativa per obtenir plata a partir de les esglésies.

Surt de Barcelona cap a Arenys el comboi que transporta l'expedició del Diputat Militar: regiment de la Fe, regiment de Sant Jordi, genets del regiment del general Nebot i fusellers. L'objectiu es afavorir la rebel·lió contra l'invasor, controlar la fortalesa d'Hostalric i adquirir 600 cavalls de l'exèrcit imperial.

10 d'agost. Destrucció de les posicions catalanes del convent de Santa Madrona.

11 d'agost. Combat de Caldes d'Estrac (expedició del Diputat Militar). Les forces de Nebot derroten escamots francesos. Es distingeix el regiment de la Fe.

Mitjan, final d'agost. Antoni Desvalls, marquès de Poal, surt de Barcelona amb noves forces a fi de col·laborar amb el Diputat Militar, estendre la resistència i donar suport a Cardona.

20 d'agost. Combats a Vilassar i Teià. La columna del Diputat Militar infligeix nombroses baixes als francesos.

21 d'agost. Atacs borbònics de tempteig per emparar-se de Montjuïc.

22 d'agost. Atac català contra les posicions de setge de la Granota, a la zona de Sant Martí de Provençals.

1 de setembre. Una sagetia i una barca armada catalanes son atacades i capturades per tres galeres de les Dues Corones a l'entorn de Mataró.

6 de setembre. Combat de la Creu Coberta. Atac català a la zona de Sants. Hi participen forces dels regiments d'infanteria de Santa Eulalia, Concepció, de Cavalleria: Sant Jordi, Sant Miquel i húsars amb la cobertura dels fusellers de Sant Vicenç Ferrer, Antoni Badia i el *Penjadet*.

11 de setembre. Nou intent de lleva de 3.000 homes.

20 de setembre. Recaptació de joies d'or i plata.

23 de setembre. El general Moragues, seguint ordres dictades per Starhemberg, rendeix Castellciutat, 140 soldats del regiment de la Diputació i 70 fusellers son autoritzats a sortir amb armes per incorporar-se a Barcelona, n'arriben menys de 80 i els oficials.

El comte de Fuenserena intenta organitzar un regiment de cuirassers d'Aragó sota l'advocació de Sant Pere i compost de 300 genets.

25 de setembre. L'oficial való André Mohos prospecta les possibilitats de formar un regiment való.

26 de setembre. El Consell de Cent delibera que el conseller en cap passi a anomenar-se conseller en cap i coronel, i deixi d'usar el títol de governador de la placa. Les requis es porten 24.224 lliures, 2 sous i 5 diners, i la plata «labrada»: 13.384 unces i 8 argenços.

5 d'octubre. Fi de l'expedició del Diputat Militar, Antoni de Berenguer, que s'embarca a Alella amb els seus comandaments i deixa abandonades les tropes.

6 d'octubre. Un grup de 600 fusellers dels caps Amill i Rau i soldats dels regiments de la Fe i Sant Jordi, abandonats a Alella, ataquen el cordó per la zona del Guinardò i uns 380 aconseguen entrar a Barcelona. A l'endemà, per la banda de Montjuïc, nous grups aconseguiran entrar a la ciutat.

13 d'octubre. Combat a la zona de Mare de Déu del Port entre patrulles catalanes i espanyoles.

18 d'octubre. Ordre de la Novena de Guerra per tal que, en tocar l'alarma general, cirurgians i religiosos es presentin als llocs de més perill per assistir els ferits.

19 d'octubre. Combat de Can Navarro. El general Bellver ataca la masia fortificada de Can Navarro vora Montjuïc i a l'extrem del cordó.

25 d'octubre. Arribada del comboi de Mallorca amb 25 naus de transport i els vaixells de guerra que formaran el nucli de la marina de guerra catalana.

Final d'octubre. Atac de les forces espanyoles contra la vila de Cardona, 2.000 soldats del marquès de Bus intenten l'assalt, sense èxit. Les fonts catalanes avaluen les baixes dels borbònics en 900, de les quals son 300 morts.

2 de novembre. Bac de Roda es executat a la placa del Mercadal de Vic.

12 de novembre. Atac espanyol al sector del convent de Caputxins.

17 de novembre. Combat, vora Navès, entre forces de Cardona i partides de miquelets botiflers procedents de Berga. El marquès de Poal fa penjar els cinc caps botiflers, civils i militars que comanden la força borbònica.

8 de desembre. Cerimònia militar de la Coronela davant la Piràmide (vora del Born).

27 de desembre. La Vint-i-quatrena de Guerra delibera construir casernes als baluards.

1714

4 de gener. Insurrecció de Sant Martí Sarroca. El sometent ataca una columna de 150 granaders que acompanyava als recaptadors d'impostos. La Novena de Guerra destina 6.000 lliures de despesa a les fortificacions.

8-11 a 30 de gener. Insurrecció a Caldes de Montbui. El poble redueix una força de 90 dragons. Motins antiborbònics al Lluçanès; a Oristà es rebutja una columna de 200 soldats. Poal impulsa la revolta des de Cardona. El sotsveguer Prats organitza un sometent de 600 combatents per marxar sobre Balsareny, ocupat pel regiment de León. El dia 14, els sometents aconseguen rendir el regiment després de causar-hi nombroses baixes i 633 presoners van enviats a Cardona.

Avalots generalitzats al Baix Llobregat: ocupació per part dels resistents de les ruïnes dels castells de Castellví de Rosanes i Corbera. Les columnes repressives espanyoles ataquen i arrasen Sant Quintí de Mediona i hi assassinen 800 persones. Les columnes asseguren la submissió d'Igualada i ataquen la Pobla de Claramunt.

El general Vallejo organitza columnes per sotmetre el Solsonès, assegura Solsona i arrasa Peramola. Les forces de Montemar ataquen Sant Hipòlit de Voltregà i els escamots de Josep Cararac (Caracuc), atrinxerats al santuari *de* la Gleva. Nombrosos pobles i viles son incendiats: Prats de Lluçanès, Sant Feliu Sasserra, Oristà i Torelló.

A final de gener, els borbònics han sufocat la revolta, però han patit unes 3.000 baixes. Els catalans conserven no solament Cardona, sinó també els castells de Castellbell i Sant Martí Sarroca.

10 de gener. Pagament de 4.000 lliures per la nova lleva.

12 de gener. La soldadesca borbònica es lliura a excessos a Arbúcies i provoca la rebel·lió. El dia 13 el sometent emboscat ataca la columna borbònica que surt del poble. Els caps borbònics, amb 200 soldats, aconsegueixen esmunyir-se cap a Hostalric però 550 soldats borbònics son aniquilats o capturats. Els presoners son enviats al castell de Montesquiú i a Arbúcies; posteriorment passen a Cardona. Les sis banderes capturades a l'enemic son repartides entre els pobles que participen en l'acció.

23 de gener. Atac al castell de Castellví de Rosanes. Després d'una dura resistència per part dels civils, que ocasiona unes 360 baixes als borbònics, els defensors sobrevivents del castell evacuen la posició.

25 de gener. Nombrosos presoners filipistes capturats a Balsareny son assassinats a Sant Martí de Merlès.

26-27 de gener. Sortida dels defensors de Barcelona per hostilitzar el cordó de setge. Hi participa un gran nombre d'unitats catalanes i els atacs es fan patents en diversos sectors. La finalitat de l'acció es mantenir la iniciativa en el Pí de Barcelona i desmoralitzar les forces de Pòpuli.

30 de gener. Els fusellers d'Amill desembarquen entre Arenys i Canet, sumen les seves forces a la partida d'Esteve de la Creu, al dia següent rendeixen Sant Pol i passen a defensar Sant Iscle, on derroten una columna de 700 enemics.

1 de febrer. Unes 35 naus espanyoles restableixen el bloqueig contra Barcelona.

3 de febrer. El conseller en cap passa a ser anomenat coronel i governador de la placa i el fort de Montjuïc.

Febrer de 1714. Els revoltats bloquegen Castellciutat i Solsona. Antoni Desvallès porta canons de Cardona per atacar Solsona. Les forces franceses del marquès de Thoy passen a l'atac. Hi ha enfrontaments a l'entorn de Solsona.

8 de febrer. Uns 200 combatents del regiment de cavalleria de Sant Jaume, comandats per Antoni Puig, i acompanyats per fusellers dels capitans Badia, Adjutori Segarra i el *Penjadet*, abandonen Barcelona. Travessen el cordó per la zona del Besos i marxen cap al Vallès, on conflueixen amb les forces d'Amill. Tenen un enfrontament advers (probablement el dia 15) contra els borbònics a Vilamajor.

13 de febrer. La guarnició de Sant Pol es reduïda.

22 de febrer. La Vint-i-quatrena de Guerra lliura a Severo March 6.000 lliures pels treballs de fortificació efectuats al castell i la plaga.

24 de febrer. Aprofitant l'allunyament d'alguns dels navilis de bloqueig, la marina catalana ataca les forces navals espanyoles: es capturen Tretze naus menors i dos petits navilis artillats.

20 de març. Les forces de Poal i Amill s'enfronten als franceses a Montesquiú. El marquès de Poal i Amill aconsegueixen reunir uns 800 combatents a la zona del Lluçanès. Entre les forces documentades hi ha les partides de Francesc Busquets i Mitjans, Pere de Bricheus i Adjutori Segarra. La pressió borbònica provoca la dispersió dels distints contingents des de Seva, el 30 de març.

22 de març. Formació dels batallons de la Coronela, que han d'acompanyar la bandera de Santa Eulàlia en cas d'un atac al cordó de setge. La Novena de Guerra lliura a Feliu de la Penya, conseller segon, la quantitat de 1.000 peces de 8 per les despeses de portar el penó de Santa Eulàlia.

3 d'abril. Els espanyols posen en joc una bateria de sis morters pesants al Clot, que comencen a bombardejar la ciutat. Els catalans responen ubicant canons a la Creu de Sant Francesc i des d'allí aconsegueixen silenciar els morters el dia 9.

4-5 d'abril. El regiment Vidal manté el combat de la Joncosa de Montmell. El regiment es retira cap a Vila-rodona, que es atacada el dia 5 per les forces borbòniques del marquès de Ledesma.

8 d'abril. Ban de la Novena de Guerra prohibint a tothom, inclosos soldats i oficials, comprar armes i municions.

12 d'abril. Vidal rendeix Montblanc i poc després derrota la columna del coronel Bustamante vora Porrera.

4 de maig. Les forces del marquès de Poal fan una incursió sobre Manresa.

7 de maig. La columna González ataca les forces de Poal a Mura: els borbònics perden un centenar de combatents en la topada.

9 de maig. Una columna borbònica procedent de Martorell ataca Poal vora Esparreguera. Els borbònics son totalment derrotats i pateixen 300 baixes.

17 de maig. Batalla del convent de Caputxins. Hi participen combatents del regiments de fusellers de Sant Miquel, de les companyies de voluntaris de Mes-tres i Badia, dues companyies del regiment de Sant Narcís i granaders del regiment del Roser i del dels Desemparats. Els borbònics assalten i conquereixen el convent de Caputxins situat extramurs. La defensa dels catalans es ferma, els defensors es retiren en ordre. En els preliminars de la batalla mor el coronel Manuel Moliner i Rau.

22 de maig. Comença el gran bombardeig contra Barcelona, a càrrec d'una trentena de morters pesants i nombrosos canons. Les granades provoquen importants destrosses i obliguen part de la població a fer bivac a les platges. El 16 de juny els càlculs indiquen que la ciutat ha estat colpejada per 11.740 granades.

26 de maig. Cop de mà dels catalans contra el nucli de la Mare de Déu del Port.

6 de juliol. Arriba el mariscal Berwick per fer-se càrrec del comandament del setge.

9 de juliol. Els borbònics capturen divuit vaixells del gran comboi de Mallorca. El fet suposa un desastre per aïls resistents, que queden privats d'abastament de provisions i armament. Sembla que el responsable es Salvador Feliu de la Peña, que havia fet retardar l'entrada del comboi fins que arribes una de les naus en la qual tenia interessos privats, decisió que havia propiciat l'acció de la flota francoespanyola.

12-13 juliol. A la nit els borbònics comencen a obrir la primera paral·lela.

13 de juliol. Atac català contra la primera paral·lela, a migdia. Les forces de la ciutat estan compostes, entre d'altres de no identificats, per efectius dels regiments dels Desemparats, de Santa Eulalia, del Roser i de la Fe. Els catalans pateixen nombroses baixes.

14 de juliol. Els defensors decideixen construir una travessera darrere de les muralles per contrarestar el possible enrunament de les defenses.

16 de juliol. Els borbònics tenen enllestida la segona paral·lela.

21 de juliol. Combat de Sant Celoni. Amill encalça una columna francesa i els fa trenta morts.

25 de juliol. Tretze bateries borbòniques, ubicades a la segona paral·lela, amb 84 canons de gran calibre i 24 morters, comencen a batre la cortina entre els baluards de Santa Clara i Portal Nou.

27 a 30 de juliol. Reorganització de l'oficialitat catalana.

30 de juliol. Esvorancs a les muralles. Es comencen a configurar les bretxes.

30-31 de juliol. Combat del coronament del camí cobert. Les forces catalanes plantegen una acció defensiva per dificultar la coronació del camí cobert per part de les forces borbòniques.

3 d'agost. Cop de mà català contra les bocamines obertes davant del baluard de Portal Nou. Sortida de les forces de la placa per mirar de destruir l'aqüeducte del Rec Comtal i les obres de la tercera paral·lela.

5 d'agost. Atac català a les bateries de Jesús i Caputxins, que amb llurs focs dificultaven els treballs de construcció de la travessera. L'efectuen forces de cavalleria dels cuirassers i del Sant Jordi i fusellers dels regiments d'Ortiz i Ribera d'Ebre. Com a resultat, part dels canons queden malmesos, tot i que no es poden clavar per causa de la dilatació dels fogons i les dimensions dels claus. Els borbònics perden un tinent i 28 soldats.

10 d'agost. Les forces de Poal, Moragues i Amill conflueixen al Lluçanès, després de batre diverses vegades la columna borbònica de Bracamonte.

12 d'agost. Primer intent d'assalt borbònic contra Barcelona. Berwick llança les seves tropes contra el baluard de Portal Nou defensat per la companyia de Sastres i de Gerrers de la Coronela, i cobert pel foc d'artilleria i fuselleria del Portal de Sant Pere. L'atac es contingut i forces dels regiments del Roser i de Santa Eulalia i les companyies de Badia i Mestres passen al contraatac escombrant els borbònics. A l'altre extrem de l'atac, els borbònics intenten ocupar el baluard de Santa Clara defensat per les companyies de Cotoners, Espasers i Estudiants de Lleis de la Coronela. L'atac es contingut. Els catalans pateixen 78 morts i 118 ferits; entre morts i ferits els borbònics tenen unes 900 baixes.

12 d'agost. Mort de la Reina Anna. La possibilitat d'un canvi de política exterior d'Anglaterra dona esperances a la resistència.

13-14 d'agost. Batalla del baluard de Santa Clara. Berwick fa un nou intent per forçar les defenses i envia 8.200 combatents a l'assalt del baluard de Santa Clara que està sota comandament de Pere de Padilla. Després d'un sanguinari i llarg combat, els borbònics són rebutjats. La defensa inicial la protagonitzen efectius del regiment de la Diputació, i les companyies de Fusters i Escudellers de la Coronela. Per ajudar aïls defensors delmats s'hi afegixen una companyia del regiment de la Concepció, una del Roser i els granaders del regiment de Santa Eulalia, comandada aquesta tropa per Francesc Vedruna. També es posicionen el segon batalló de la Coronela i més efectius del regiment de la Concepció, així com oficials agregats. Pel valí ataquen forces de Desemparats i Muñoz. En els darrers contraatacs, hi participen els cuirassers de Sant Miquel, les companyies de Badia i Mestres, efectius dels regiments Muñoz, Sant Narcís, Sant Vicenç Ferrer, i les companyies de Notaris Públics Reials, la de Sabaters i la d'Estudiants de Lleis de la Coronela. En aquesta duríssima batalla, els catalans aconsegueixen la victòria, ates que expulsen els invasors del baluard, però el nombre de baixes resulta esfereïdor: 800 morts i 900 ferits per banda catalana, i 529 morts i 1.036 ferits per part dels borbònics.

13 d'agost. Les forces de Poal, amb el regiment d'Amill, part del regiment de Sant Jaume i els destacaments de Busquets, Brichfeus, Segimon Torres, Adjutori Segarra i Martirià Massagur s'enfronten a forces borbòniques, en combat reglat, vora Talamanca. Fan fugir l'enemic i al dia següent continuen l'encalç a Sant Llorenç Savall. En total els borbònics pateixen 600 baixes.

21 d'agost. Poal planeja sortejar les forces borbòniques que defensen el cordó de setge per tal d'introduir combatents a Barcelona. S'ordena a Brichfeus i Busquets que s'intentin aproximar a la ciutat pel Baix Llobregat.

25 d'agost. La columna Brichfeus s'intenta internar pel Baix Llobregat per tal d'entrar a Barcelona. El dispositiu defensiu borbònic impedeix la iniciativa. Poal i Brichfeus es retiren a Capellades.

29-30 d'agost. Antoni Vidal mor en el segon assalt que les seves forces fan al castell de Falset.

30 d'agost. Els sapadors del general Basset, a partir d'una contramina, localitzen i malmeten una mina borbònica sota el baluard de Portal Nou.

4 de setembre. Les forces de Poal ataquen Manresa i obliguen la guarnició a atrinxerar-se a la Seu.

4 de setembre. Les autoritats civils catalanes decideixen continuar la resistència a Barcelona.

5 de setembre. Villarroel considera tècnicament inviable la resistència i presenta la dimissió.

9 de setembre. Arriben dues fragates de Mallorca amb un carregament de pólvora. A la nit les companyies de pagesos sortint del baluard de Llevant protagonitzen una incursió que arriba fins a la segona paral·lela.

11 de setembre. Dos quarts de cinc de la matinada: 26.000 soldats borbònics comencen l'assalt a Barcelona i s'emparen de la muralla i baluards compresos entre Llevant i Sant Pere. Villarroel torna al comandament. Set del matí. Els borbònics dominen la muralla, però els catalans rebutgen tots els intents de penetració cap a l'interior i es mantenen fermes en els convents i cases rere muralla. Tot seguit els catalans intenten diversos contraatacs per expulsar els invasors. A un quart de nou del matí, el conseller en cap, Rafael de Casanova, enarborant la bandera de Santa Eulalia, dirigeix el principal contraatac contra els baluards de Sant Pere i Portal Nou. A dos quarts de nou els fronts s'estabilitzen tot i que els combats continuen fins a les tres de la tarda, quan els catalans toquen a parlament i començà la suspensió de focs. La ciutat capitula.

13 de setembre. A les sis del matí, Berwick entra a la ciutat. Es fa fi de l'Estat català.

18 de setembre. Capitulació de Cardona.

Font: Llibre *Els exercits de Catalunya 1713-1714 uniformes, equipament, organització*. Dalmau Editors. De F. Xavier Hernández i Francesc Riart

6.- FETS POSTERIORS

1714 La dissolució de la Generalitat de Catalunya

"Habiendo cesado por la entrada de las armas del Rey N.S. (Q.D.G.) en esta Ciudad y plaza, la representación de la Diputación y Generalidad de Cataluña, el Excmo. Sr. Mariscal Duque de Berwick y Liria me ha encargado que ordene y mande a los diputados y oidores de cuentas del General de Cataluña, que arrimen todas las insignias, cesen totalmente, así ellos como sus subalternos, en el ejercicio de sus cargos, empleos y oficios, y entreguen las llaves, libros y todo lo demás concerniente a dicha casa de la Diputación y sus dependencias..."

Decret de dissolució de la Generalitat de Catalunya, dictat per José Patiño, president de la *Real Junta Superior de Justicia y Gobierno*, a Barcelona, el dia 16 de setembre de 1714.

1715 Els catalans són un poble criminal

"... es bien notoria la obstinación y barbaridad de este pueblo [Catalunya] tan criminal como el no discurrírsele pena condigna..."

De l'informe de José Patiño sobre les expropiacions per a la Ciutadella de Barcelona, l'any 1715.

1715 Els catalans tenen la raó trastornada

"Son apasionados a su patria, con tal exceso que les hace trastornar el uso de la razón, y solamente hablan en su lengua nativa..."

De la resposta de José Patiño, president de la Real Junta Superior de Justicia y Gobierno, 1714, a la "Consulta del Consejo de Castilla sobre el Nuevo Gobierno que se debe establecer en Cataluña."

1715 La Ciutadella, símbol de l'opressió de Catalunya

"... Y siendo tan poco seguro el pueblo de Barcelona y de toda Cataluña, convendrá prevenir que los soldados que trabajaren vayan al trabajo con las armas, y asimismo, que en la vecindad de la obra tengan una buena guardia de caballería..."

Real Orden de 6 de juny de 1715 per aixecar la Ciutadella de Barcelona.

1715 Prohibició del catecisme en català

"Que en las escuelas no se permitan libros en lengua catalana, escribir ni hablar en ella dentro de las escuelas y que la doctrina cristiana sea y la aprendan en castellano..."

De l'informe de José Patiño a la "Consulta del Consejo de Castilla sobre el Nuevo Gobierno que se debe establecer en Cataluña", del 13 de juny de 1715.

1715 Esborrar la memòria

"No se deben elegir medios flacos y menos eficaces, sino los más robustos y seguros, borrándoles de la memoria a los Catalanos todo aquello que pueda conformarse con sus antiguas abolidas constituciones, ussáticos, fueros y costumbres."

Consejo de Castilla, 1715.

1716 El Decret de Nova Planta, símbol de l'ocupació espanyola del nostre país

"... Habiendo, con la asistencia divina y la justicia de mi causa, pacificado enteramente mis Armas el Principado de Cataluña, tocaba a mi soberanía establecer gobierno en él..."

Decret de Nova Planta, signat per Felipe V d'Espanya el 16 de gener de 1716.

1716 La Justícia, en la llengua de l'altiplà ibèric

"Las causas de la Real Audiencia se sustanciarán en lengua castellana."

Article 45 del Decret de Nova Planta, del 16 de gener de 1716.

1716 La llengua espanyola, senyal de dominació

"La importancia de hacer uniforme la lengua se ha reconocido siempre por grande, y es un señal de la dominación o superioridad de los Príncipes o naciones, ya sea porqué la dependencia o adulación quieren complacer o lisonjear, afectando otra naturaleza con la semejanza del idioma, o ya sea porqué la sujección obliga con la fuerza".

De la "Instrucción secreta" que el fiscal del Consejo de Castilla, don José Rodrigo Villalpando, trasmeté als corregidors del Principat de Catalunya el 29 de gener de 1716.

1716 "Que se consiga el efecto sin que se note el cuidado"

"...pero como a cada Nación parece que señaló la Naturaleza su idioma particular, tiene en esto mucho que vencer el arte y se necesita de algún tiempo para lograrlo, y más cuando el genio de la Nación com el de los Catalanes es tenaz, altivo y amante de las cosas de su País, y por esto parece conveniente dar sobre esto instrucciones y providencias muy templadas y disimuladas, de manera que se consiga el efecto sin que se note el cuidado..."

De la "Instrucción secreta" que el fiscal del Consejo de Castilla, don José Rodrigo Villalpando, trasmeté als corregidors del Principat de Catalunya el 29 de gener de 1716.

1755 Castigats a pa i aigua per parlar en la nostra llengua nacional

"Nos complacemos mucho en que (conforme al Capítulo Provincial) todos nuestros religiosos entre sí hablen en castellano y a todos mandamos hablen entre sí y con los demás, o en latín o en castellano, so pena de pan y agua por cada vez que tuviesen con los nuestros conversación tirada en catalán".

Article 10 del Decreto de Visita del provincial dels Escolapis, pare Jorge Caputi, a Mataró.

1768 Prohibició del català a l'escola

"Finalmente mando, que la enseñanza de primeras letras, Latinidad y Retórica se hagan en lengua Castellana generalmente, dondequiera que no se practique, cuidando de su cumplimiento las Audiencias y Justicias respectivas, recomendándose también por el Mi Consejo a los Diocesanos, Universidades y superiores Regulares para su exacta observancia y diligencia en extender el idioma general de la Nación para su mayor armonía y enlace recíproco."

Article VII de la Real Cédula signada a Aranjuez per Carlos III d'Espanya el dia 23 de juny de 1768.

1768 Que els alumnes parlin en espanyol

"...Manda el Maestro de La Bisbal a todos sus discípulos que en adelante hablen y repitan los libros en lengua Castellana; previniendo que no mirará con indiferencia los defectos que en este asunto se cometieren, pues no son dignos de compasión, los que con todas sus potencias no cumplen la voluntad de nuestro Amabilísimo Monarca."

Ordre del mestre de la Bisbal, Francisco Fina, en aplicació de la Real Cédula de Aranjuez del 23 de juny de 1768, de Carlos III d'Espanya, que prohibia el català a l'escola.

1772 Prohibició del català als llibres mercantils

"...que todos los Mercaderes y Comerciantes de por mayor y menor, Naturales y extranjeros, observen la Ley del Reino que se inserta y previene lleven sus Libros en idioma Castellano."

De la Real Cédula de Carlos III d'Espanya, datada a Madrid el 24 de desembre de 1772.

1773

"...mandamos se guarde a esa Universidad la privativa de imprimir los libros que se contienen en la relacion que a presentado y va inserta: entendiendose la impresion solamente en Castellano y Latín, pero no en Cathalan, y que nacie pueda benderlos en ese Principado sin origen de esa Universidad..."

Consejo de Castilla. Carta a la Universidad de Cervera.

1801

"En ningún Teatro de España se podran represenar, cantar, ni baylar piezas que no sean en idioma castellano."

Instrucción Real.

1902

"Los Maestros y Maestras de instrucción primaria que enseñasen á sus discípulos la doctrina cristiana ú otra cualquiera materia en un idioma ó dialecte que no sea la lengua castellana, serán castigados [...] serán separados del Magisterio oficial, perdiendo cuantos derechos les reconoce la ley."

Real Decreto.

1931

"El castellano es el idioma oficial de la República. Todo español tiene obligación de saberlo [...] Salvo lo que se disponga en leyes especiales, a nadie se podrá exigir el conocimiento, ni el uso de ninguna lengua regional.."

Constitución de la II República Española.

1934

"Pero, además, en el peligro inminente hay un elemento decisivo que lo equipara a una guerra exterior, éste: el alzamiento socialista va a ir acompañado de la separación, probablemente irremediable, de Cataluña. El Estado español ha entregado a la Generalidad casi todos los instrumentos de defensa y le ha dejado mano libre para preparar los de ataque. Son conocidas las concomitancias entre el Socialismo y la Generalidad. Así, pues, en Cataluña la revolución no tendría que adueñarse del Poder: lo tiene ya. Y piensa usarlo, en primer término, para proclamar la independencia de Cataluña. Irremediamente, por lo que voy a decir. Ya sé que, salvo una catástrofe completa, el Estado español podría recobrar por la fuerza el territorio catalán. Pero aquí viene lo grande: es seguro que la Generalidad, cauta, no se habrá embarcado en el proyecto de revolución sin previas exploraciones internacionales. Son conocidas sus concomitancias con cierta potencia próxima. Pues bien: si se proclama la República independiente de Cataluña, no es nada inverosímil, sino al contrario, que la nueva República sea reconocida por alguna potencia. Después de eso, ¿cómo recuperarla? El invadirla presentaría ya ante Europa como agresión contra un pueblo, que por acto de autodeterminación, se había declarado libre, España tendría frente a sí, no a Cataluña, sino a toda la anti-España de las potencias europeas."

José Antonio Primo de Rivera

1940

"...todos los funcionarios [...], que [...] en acto de servicio, dentro o fuera de los edificios oficiales, se expresen en otro idioma que no sea el oficial del Estado, quedarán *ipso facto* destituidos, sin ulterior recurso."

Circular del Gobernador Civil de Barcelona.

1973

"En el interrogatorio [...], se negó rotundamente a hablar en castellano, siguiendo la misma actitud ante el Juzgado, por lo que pasó a disposición del Tribunal de Orden Público, ante el que adoptó la misma postura, por lo que fue ingresado en la

enfermería de la prisión para observación psiquiátrica, que le califica como una notoria amenaza para la conciencia social y revela su destacada personalidad de agitador y su manifiesta peligrosidad."

Text de la multa imposada a Jordi Carbonell, expresident d'ERC.

1978

"El castellano es la lengua española oficial del Estado. Todos los españoles tienen el deber de conocerla y el derecho de usarla."

Constitución española.

1986

"En directa conexión con el carácter del castellano como lengua oficial del Estado español en su conjunto, está la obligación que tienen todos los españoles de conocerlo. [...] Ello quiere decir que sólo del castellano se establece constitucionalmente un deber individualizado de conocimiento, y con él, la presunción de que todos los españoles lo conocen."

Sentencia del Tribunal Constitucional.

2010

Sentència Tribunal Constitucional contra el nou Estatut aprovat en referèndum pel poble català el 18 de Juny de 2006

"La Constitución no conoce otra que la nación española". El Tribunal Constitucional se posiciona así en la sentencia sobre el Estatuto catalán que ha hecho pública hoy y cuyo fallo se adelantó el pasado 27 de junio. La resolución consta de 881 páginas y resuelve el recurso interpuesto por el PP en 2006. Cuenta con cinco votos particulares, de los magistrados conservadores que votaron en contra del fallo consensuado (Ramón Rodríguez Arribas, Jorge Rodríguez Zapata, Vicente Conde y Javier Delgado) y del progresista Eugeni Gay.

"Los símbolos nacionales son los propios de una nacionalidad, sin pretensión, por ello, de competencia o contradicción con los símbolos de la nación española", indica la sentencia. El fallo ya avalaba la inclusión del término nación en el Preámbulo, pero señalaba que carece de eficacia jurídica interpretativa.

El alto tribunal establece además que el deber de conocer el catalán "no es jurídicamente exigible con carácter generalizado". El artículo 6.2 del Estatuto señala que "todas las personas tienen derecho a utilizar las dos lenguas oficiales y los ciudadanos de Cataluña el derecho y el deber de conocerlas".

2012

"Nuestro interés es españolizar a los alumnos catalanes y que se sientan **tan orgullosos de ser españoles como de ser catalanes** y que tengan capacidad de tener una vivencia equilibrada de esas dos identidades porque las dos les enriquecen, y en esa línea vamos a continuar", ha explicado Wert en la sesión de control al Gobierno en el Congreso 10/10/12

2013

Declaració de Sobirania del Parlament de Catalunya

La vicepresidenta del govern espanyol, Soraya Sáenz de Santamaría, ha explicat que el Consell de Ministres ha arribat a l'acord que autoritza el president Mariano Rajoy a "recórrer" la resolució 5.10 del Parlament de Catalunya en què es declara la sobirania del poble català i s'inicia el procés per fer-la efectiva. En aquest sentit, ha concretat dos punts impugnables: "Perquè estableix que el dret a la sobirania és ja un dret real i efectiu i perquè produeix els efectes d'iniciar un procés que implica els poders públics i els ciutadans".

L'executiu espanyol va demanar el dictamen al Consell d'Estat el passat 8 de febrer. Segons aquest òrgan consultiu, la declaració sobiranista tindria **efectes jurídics**, perquè reconeix com a **subjecte de sobirania el poble català**, quan la Constitució estableix la unitat d'Espanya i que la **sobirania resideix en el poble espanyol**. El dictamen del Consell

d'Estat s'afegia al que va fer en el seu dia l'**Advocacia de l'Estat**, que arribava a la mateixa conclusió i també considerava que cal portar la declaració a l'alt tribunal.

Font parcial fins 1986: <http://webs.racocatala.cat/cat1714/catalanofobia18.htm>

7. Explicació didàctica

El joc està dedicat tant a les escoles com a les persones. Tot i que l'interès educatiu preval en les primeres sobre el més lúdic de les segones.

Accessible a qualsevol edat escolar utilitzant la versió per a pintar o la ja pintada.

8.- Documentació

1.- Llibres:

La guerra de sucesión española 1702-1714. Almena Ediciones.

Els exercits de Catalunya 1713-1714 uniformes, equipament, organització. Dalmau Editors. De F Xavier Hernández i Francesc Riart.

La Coronela de Barcelona (1705-1714) . De F Xavier Hernández i Francesc Riart. Ed. Dalmau.

Barcelona 1714. L'Onze de Setembre. Oriol Garcia i Quera Ed: Editorial Casals.

Corpus 1640 d'Oriol Garcia i Quera, editorial Casals.

José María Bueno: Soldados de España, Uniformes militares españoles...

2.- webs:

www.11setembre1714.org

www.guerradesuccessio.cat

www.miquelets.cat

www.mhcat.cat Museu historia Catalunya

<http://www.xavier-hernandez.com/>

Dades de Viquipèdia: batalles, uniformes, banderes...

<http://www.edu365.cat/eso/muds/socials/11setembre/index.htm>

<http://www.324.cat/1714/>

<http://retratosdelahistoria.lacoctelera.net/post/2010/01/31/maria-luisa-gabriela-saboya>

<http://miniaturasmilitaresalfonscanovas.blogspot.com.es/2012/02/felipe-v-reinado-de-2-parte-fuente.html>

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=23332&p_ex=segadors&p_amb=4022

Joc d'escacs: <http://ca.wikipedia.org/wiki/Escacs>

Joc de l'11 de setembre amb figuretes dibuixades. <http://www.xavier-hernandez.com/gaseta/?cat=4>

3.- Altres:

Documental de TV3 "el setge de Cardona"

Uniformes en Museu de l'Iber a València per batalla d'Almansa

9. El joc dels escacs

Els escacs són un joc de tauler de naturalesa recreativa i competitiva per a dos jugadors. Segons els historiadors dels escacs, el joc original fou el xaturanga, que es practicava a l'Índia al segle VI dC, i que es va transmetre des d'allà cap a Pèrsia i l'orient d'una banda, i cap al món àrab de l'altra. La forma actual del joc, anomenada més específicament escacs occidentals (o escacs internacionals), per diferenciar-lo dels seus predecessors i d'altres variacions actuals, sorgí al sud-oest d'Europa en la segona meitat del segle XV, a partir del xatranj. Els escacs occidentals pertanyen a la mateixa família dels actuals xiangqi (escacs xinesos) i shogi (escacs japonesos).

Els escacs són un dels jocs més populars del món, practicat per milions de persones en torneigs (d'aficionats i professionals), clubs, escoles, a través d'Internet, per correspondència i de manera informal. Hom calcula que hi ha uns 605 milions de persones a tot el món que saben jugar als escacs, i d'aquestes, 7'5 milions estan afiliades a alguna de les federacions nacionals que hi ha a 160 països a tot el món

Hom troba característiques d'art i de ciència en les composicions escaquístiques i en la seva teoria, que abraça obertures, mig joc i finals, les fases en què tradicionalment se subdivideix el transcurs del joc. En la terminologia escaquística, els jugadors d'escacs són coneguts com a escaquistes. Els escacs, que són un joc d'estratègia i de tàctica, no impliquen l'element sort, amb l'única excepció pel que fa al sorteig dels colors a l'inici del joc (les blanques sempre fan el primer moviment) i són especialment coneguts per la seva alta complexitat.

El joc (o partida d'escacs) es disputa en un escaquer, un tauler de caselles clares i obscures, en el qual, a l'inici, cada escaquista controla setze peces amb diferents formes i característiques. L'objectiu de la partida és fer escac i mat (també anomenat simplement mat) al rei de l'adversari. Els teòrics dels escacs han desenvolupat una gran varietat d'estratègies i tàctiques per a assolir aquest objectiu, tot i que en la pràctica no sigui un fet gaire habitual, ja que els jugadors amb un gran desavantatge tenen l'opció de rendir-se o d'abandonar la partida davant la derrota imminent, o abans de rebre el mat.

Les competicions oficials d'escacs es van iniciar al segle XIX i Wilhelm Steinitz va ser considerat el primer campió del món d'escacs. Des del primer terç del segle XX, dues organitzacions d'àmbit mundial, la Federació Internacional d'Escacs i la Federació Internacional d'Escacs per Correspondència organitzen competicions que apleguen els millors escaquistes d'arreu del món. L'actual campió del món absolut (des de 2007) és l'indi Vishy Anand i la campiona mundial femenina (des de desembre de 2010) és la xinesa Hou Yifan.

Els escacs van ser reconeguts com a esport pel Comitè Olímpic Internacional el 2001. Tenen olimpíades específiques (bianuals) i campionats mundials en totes les categories per sexes i edats.

El Dia Internacional dels Escacs es commemora cada any el dia 19 de novembre, data de naixement del cubà José Raúl Capablanca Graupera, considerat un dels millors jugadors d'escacs de tots els temps. A Castellar del Vallès hi ha el Museu Nacional dels Escacs de Catalunya.

Font: Viquipèdia

10. Propostes disponibles

Anar a la web www.escacs1714.cat.

L'objectiu és anar ampliant les possibilitats de peces i jocs, però això només dependrà de l'acceptació d'aquesta primera versió.

CRÈDITS

Un agraïment especial als historiadors, dibuixants i altres que estan recreant la nostra història donant-li imatges.